ПУБЛІКАЦІЯ / UK

За що вбили Щербаня? Протокол Ахметова та боротьба за донецьку спадщину

Опубліковано 20.11.2026 · Оновлено 20.11.2026

Копія першої сторінки допиту Ахметова знову вивела в новини вбивство Євгена Щербаня. Історія розстрілу в аеропорту, майнові претензії спадкоємців та позиції сторін.

Редакційний колаж. Зліва — Рінат Ахметов, у центрі — Євген Щербань, праворуч — його старший син Євген.

Справа про вбивство Євгена Щербаня знову повернулася в новини — з фотографією сторінки допиту Ріната Ахметова. На аркуші стоїть груднева дата 1996 року. На той момент один із найвпливовіших підприємців Донбасу вже був убитий, його родина втратила двох людей, а майбутнє створених ним компаній стало предметом багаторічних суперечок.

19 листопада 2026 року «Антикор» повідомив, що син Щербаня оприлюднив першу сторінку протоколу допиту Ахметова як свідка. У замітці наведено уривок про мову свідчень. Нових заяв слідства в ній немає. Сам знімок знову поєднує дві історії — розслідування розстрілу в аеропорту та долю бізнесу загиблого. [1]

12 грудня 1996 року. Ахметов у кабінеті слідчого

На копії, наданій редакції, вказано місто Донецьк і дату 12 грудня 1996 року — через 39 днів після вбивства. У заголовку надруковано «Протокол допиту свідка», а в анкеті — ім’я Ріната Леонідовича Ахметова. Його посада вказана як президент акціонерного товариства закритого типу «Футбольний клуб „Шахтар“».

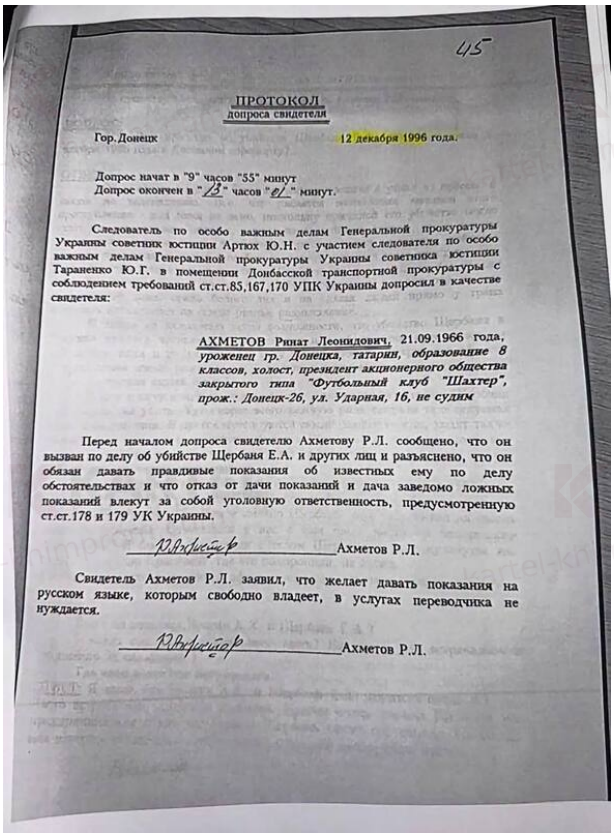

ПРОТОКОЛ
допроса свидетеля

Гор. Донецк 12 декабря 1996 года.

Допрос начат в "9" часов "55" минут
Допрос окончен в "13" часов "01" минут.

Следователь по особо важным делам Генеральной прокуратуры Украины советник юстиции Артюх Ю.Н. с участием следователя по особо важным делам Генеральной прокуратуры Украины советника юстиции Тараненко Ю.Г. в помещении Донбасской транспортной прокуратуры с соблюдением требований ст.ст.85,167,170 УПК Украины допросил в качестве свидетеля:

АХМЕТОВ Ринат Леонидович, 21.09.1966 года, *уроженец гр. Донецка, татарин, образование 8 классов, холост, президент акционерного общества закрытого типа "Футбольный клуб "Шахтер", прож.: Донецк-26, ул. Ударная, 16, не судим*

Перед началом допроса свидетелю Ахметову Р.Л. сообщено, что он вызван по делу об убийстве Щербаня Е.А. и других лиц и разъяснено, что он обязан давать правдивые показания об известных ему по делу обстоятельствах и что отказ от дачи показаний и дача заведомо ложных показаний влекут за собой уголовную ответственность, предусмотренную ст.ст.178 и 179 УК Украины.

Ахметов Р.Л.

Свидетель Ахметов Р.Л. заявил, что желает давать показания на русском языке, которым свободно владеет, в услугах переводчика не нуждается.

Ахметов Р.Л.

Копія сторінки, надана редакції. На аркуші — дата 12 грудня 1996 року та зазначення про допит Ахметова як свідка у справі про вбивство Є. А. Щербаня та інших осіб. Справжність копії незалежно не встановлена.

З тексту випливає, що допитуваному повідомляють про справу щодо вбивства Щербаня та інших осіб, роз’яснюють обов’язки свідка та відповідальність за показання. Внизу записано бажання Ахметова говорити російською та обійтися без перекладача. Поруч видно підписи, позначені його прізвищем.

Перед читачем — вступна частина слідчого документа. Відповіді щодо ділових відносин, можливих конфліктів або обставин вбивства на цьому аркуші відсутні. Тому зображення дозволяє ознайомитися з анкетними та процесуальними даними. Про зміст усього допиту можна судити лише за рештою сторінок.

Як вбили людину, навколо якої будувався донецький бізнес

З листопада 1996 року Щербань повернувся з Москви до Донецька на приватному літаку Як-40. Напад стався в режимній зоні аеропорту, біля літака. У результаті загинули сам депутат, його дружина Надія Нікітіна та ще двоє людей. Син Руслан пережив розстріл і став свідком загибелі батька. [2]

У листопадовому репортажі 1996 року «Комерсант» описував загиблого як президента «Атона», підприємця з шахтарським минулим і помітною політичною роллю. Газета вже тоді пов’язувала обговорення мотивів із перерозподілом комерційного впливу в регіоні. Це була версія, що з’явилася безпосередньо після злочину. [3]

Євген Щербань у кулуарах парламенту, 1994 рік. Архівна фотографія, опублікована «Радіо Свобода». [7]

Пізніше «Українська правда» відтворила дії нападників на основі обвинувального висновку. У ньому фігурували учасники угруповання Євгена Кушніра, маскування під персонал аеропорту та заздалегідь підготовлений відхід. Безпосереднім виконавцем вбивства Щербаня називався Вадим Болотських. У 2003 році він отримав довічне ув’язнення за рішенням Луганського апеляційного суду. [2]

Вирок виконавцю залишав окреме питання щодо замовлення злочину. Публічні дискусії навколо нього тривали й через роки, коли у справі з’явилися звинувачення проти політиків, а спадкоємці заговорили про втрачені активи.

Газ, метал і політична вага

Щербань загинув у той час, коли вплив у Донбасі формувався завдяки торгівлі, доступу до промислових підприємств, розрахунків за енергоносії та політичних домовленостей. На «Радіо Свобода» у 2020 році колишній міністр економіки Володимир Лановий пояснював, що капітал Щербаня формувався насамперед за рахунок торгівлі металом і газом. Учасники дискусії обговорювали й його самостійну політичну роль. [7]

Для розуміння можливого економічного мотиву важливими є права на доходи та участь у компаніях. Саме ці обставини через роки досліджував старший син загиблого. Смерть підприємця та перехід корпоративних прав — події, зв’язок між якими потрібно

встановлювати на підставі документів кожного конкретного епізоду.

Kyiv Post у розслідуванні 2020 року розглядав вбивство як рубіж у перерозподілі влади на Донбасі. Газета описувала подальше зростання впливу Ахметова та політичне піднесення Віктора Януковича. У тому ж матеріалі питання про замовника вбивства залишалося відкритим. Історія зростання одних гравців після загибелі іншого пояснює масштаб наслідків, але сама по собі не встановлює обставини кримінального злочину. [8]

Двоє синів і суперечка щодо спадщини

Євген Щербань-молодший, старший син загиблого та герой фільму «Спадкоємець», публічно висував Ахметову майнові претензії. В інтерв'ю «Економічній правді» у грудні 2020 року він розповів про зустріч приблизно через три місяці після вбивства. За його словами, Ахметов пред'явив спадкоємцям документ про борг у розмірі 5,4 мільйона доларів і вимагав графік погашення. [4]

Старший син Євген Щербань-молодший під час інтерв'ю Kyiv Post 16 листопада 2020 року. Фотографія Kyiv Post. [8]

Щербань-молодший стверджував, що під час розрахунків Ахметова цікавили «Гефест», мобільний оператор DCC та векселі Харцизького трубного заводу. Син підприємця вважав, що спадкоємці не мали повної картини участі батька в бізнесі, і згодом оскаржував

справедливість цих домовленостей. Це виклад його позиції у майновому спорі. [4]

У Руслана, який перебував в аеропорту в день вбивства, була інша оцінка відносин родини з Ахметовим. Як зазначалося в публікації інтерв'ю, він заявляв про відсутність невирішених майнових питань. Тому заяви одного зі спадкоємців слід розглядати з урахуванням публічних розбіжностей усередині родини. [4]

Звідки взявся мільярд доларів

У фільмі «Спадкоємець» майнова претензія зросла до мільярда доларів. Автори стрічки Олександр Кохан і Максим Каменєв в інтерв'ю hromadske розповідали, що працювали з документами та досліджували переуступку часток, зокрема роль «Гефеста» у структурі бізнесу Щербаня. При цьому вони окремо пояснили походження зазначеної суми. [5]

За поясненням авторів фільму, мільярд не був розрахунком, що прямо випливає з документів. Герой спирався на оцінку вкладу батька приблизно в 160 мільйонів доларів, застосовував індексацію та враховував моральну складову. В інтерв'ю суму називали емоційною та описували як приватну претензію. Про судове стягнення мільярда в цій публікації не повідомлялося. [5]

Ця деталь змінює значення гучної цифри. Вона показує масштаб вимог спадкоємця та його оцінку втрати бізнесу. Для перевірки грошової вимоги потрібні окремі підстави — склад активів, корпоративні права та розрахунок вартості на певну дату.

Що відповідає сторона Ахметова

Рінат Ахметов. Офіційний портрет із сайту SCM. [11]

25 січня 2013 року юридична компанія Akin Gump Strauss Hauer & Feld, яка представляла Ахметова, заявила, що разом із Kroll вивчала звинувачення щодо вбивств донецьких бізнесменів і не знайшла доказів причетності свого клієнта. Юристи також повідомляли про дослідження передачі комерційних і промислових активів та обіцяли оприлюднити висновки. [6]

Автори «Спадкоємця» пізніше наводили відповідь SCM на питання щодо власності. Компанія стверджувала, що активи SCM та Ахметова були придбані законно. Це позиція сторони, до якої висувалися претензії, опублікована разом із розповіддю про розслідування спадкоємця. [5]

До тридцятої річниці вбивства «УкрРудПром» знову звернувся до обіцянки 2013 року. У матеріалі від 5 листопада 2026 року видання повідомило, що надіслало запити до Akin Gump і Kroll щодо долі письмових звітів. За повідомленням редакції, на зазначену дату відповіді не надійшли. Про подальше листування з цього тексту судити не можна. [10]

Як кримінальна справа стала політичною

У січні 2013 року Генпрокуратура України висунула Юлії Тимошенко підозру в організації вбивства Щербаня спільно з Павлом Лазаренком. Про це повідомляв «Інтерфакс-Україна», водночас наводячи заперечення причетності обох політиків. Ця версія стала одним із найрезонансніших напрямків розслідування. [6]

У 2017 році Генпрокуратура у відповіді «Дзеркалу тижня» повідомила про втрату матеріалів розслідувань вбивств Щербаня та Вадима Гетьмана. Йшлося про 368 томів, які, за даними відомства, у лютому 2014 року вивезли до управління СБУ в Криму. Частину матеріалів вдалося відновити. [9]

Сергій Горбатюк, який тоді очолював департамент спеціальних розслідувань, уточнював, що зниклі томи стосувалися окремого провадження 2012–2014 років щодо ймовірної ролі Лазаренка. Матеріали інших проваджень зберігалися. Таким чином, повідомлення про втрату томів стосується конкретної частини історії справи. [9]

Сторінка, за якою залишаються решта показань

На надісланому аркуші Ахметов зазначений як свідок у справі про вбивство Щербаня. Фрагмент закінчується до змістовних запитань і відповідей. Наступні сторінки могли б показати, що саме слідчі запитували про загиблого та його ділових партнерів, які документи пред’являли і як свідок пояснював свої стосунки з родиною.

Публікація від 19 листопада знову привертає увагу до документа 1996 року. Точна дата на копії, статус допитуваного та відсутність змістовної частини на опублікованому аркуші мають важливе значення для її прочитання. Питання щодо мотиву вбивства та підстав передачі спадкових активів залишаються предметом різних доказів і різних тверджень учасників цієї історії.

Джерела

1. «Антикор» — повідомлення про публікацію сторінки протоколу, 19 листопада 2026 року
   https://antikor.ua/articles/876446-syn_evgena_erbanja_obnarodoval_protokol_doprosa_ahmetova_po_delu_ob_ubijstve_ottsa
2. «Українська правда» — Вбивство Євгена Щербаня. Офіційна версія, 9 грудня 2011 року
   https://www.pravda.com.ua/articles/2011/12/09/6826576/

3. «Комерсант» — Розслідування вбивства в Донецьку, 6 листопада 1996 року
https://www.kommersant.ru/doc/242740

4. «Економічна правда» — інтерв’ю Євгена Щербаня, 11 грудня 2020 року, копія УкрРудПрома
https://ukrrudprom.ua/digest/vgen_SHCHerban_Rnat_vchiniv_yak_shakal.html

5. hromadske — інтерв’ю з авторами фільму «Спадкоємець»
https://hromadske.ua/ru/posts/kak-ahmetovu-naschitali-preduyavu-na-milliard-intervyu-s-avtorami-filma-naslednik

6. Інтерфакс-Україна — заява адвокатів Ахметова, 25 січня 2013 року
https://ru.interfax.com.ua/news/political/137554.html

7. Радіо «Свобода» — дискусія про економічну та політичну роль Щербаня, 16 грудня 2020 року
https://www.radiosvoboda.org/a/31001840.html

8. Kyiv Post — Вбивство 1996 року, яке змінило Донбас, 4 грудня 2020 року
https://www.kyivpost.com/post/7533

9. ZN.ua — матеріали розслідувань, втрачені після вивезення до Криму, 1 лютого 2017 року
https://zn.ua/UKRAINE/materialy-po-ubiystvam-scherbanya-i-getmana-ischezli-v-okkupirovannom-krymu-237697_.html

10. УкрРудПром — запитання до Akin Gump та Kroll до тридцятої річниці вбивства, 5 листопада 2026 року
https://ukrrudprom.ua/analytics/30_let_nazad_Ahmetov_provernul_svoe_samoe_znakovoe_ubiystvo.html

11. SCM — офіційний портрет Ріната Ахметова
https://scm.global/about-us/

Використання матеріалів

У разі використання матеріалів обов’язкове активне посилання на оригінальну публікацію.

Оригінал матеріалу

https://kartel-khimprom.com/uk/article/za-shho-vbili-shherbanya-protokol-ahmetova-ta-borotba-za-doneczku-spadshhinu/